MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF

Seduta tad-19 ta' Mejju, 2005

Rikors Numru. 29/2003/1

Adrian BUSIETTA

vs

L-AVUKAT ĠENERALI u l-Kummissarju tal-Pulizija, u b'degriet tas-27 ta' April, 2004, Paul u Emanuel aħwa Abela tħallew jidħlu fil-kawża *in statu et terminis*

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors imressaq fis-6 ta' Ottubru, 2003, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, r-rikorrent talab li din il-Qorti tagħti r-rimedji xierqa u opportuni biex tiżgura t-twettiq favurih tad-drittijiet fondamentali maħsuba fl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja għad-Drittijiet u Libertajiet Fundamentali tal-Bniedem, u dan wara li (1) tiddikjara li seħħ ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq, (2) tiddikjara bħala bla siwi kull proċedura kriminali li jinsab għaddej minnha u

tirrakkomanda l-irtirar tal-istess, u (3) billi tagħtih kumpens skond l-artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u l-artikolu 41 tal-imsemmija Konvenzjoni;

Rat id-degriet tagħha tat-8 ta' Ottubru, 2003, li bih qegħdet ir-Rikors għas-smigħ tal-14 ta' Ottubru, 2003;

Rat it-Tweġiba mressqa fl-14 ta' Ottubru, 2003, li biha l-intimati ċaħdu l-ilment tar-rikorrenti;

Rat id-degriet tagħha tal-20 ta' Jannar, 2004[1], li bih ordnat li l-Atti tal-Isfida magħluqa b'ordni tal-Qorti tal-Maġistrati fit-18 ta' April, 2002, u dawk tal-imsemmija Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali li għadhom pendenti, jiġu mehmuża mal-atti ta' dan ir-Rikors;

Rat l-imsemmija Atti;

Semgħet ix-xhieda tal-partijiet, kemm dik mogħtija waqt is-smigħ u kif ukoll dik imressqa bil-mezż tal-affidavit;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mir-Rikorrent fit-23 ta' Ġunju, 2004[2];

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-intervenuti fil-kawża aħwa Abela fit-8 ta' Diċembru, 2004[3];

Rat li l-intimati baqgħu ma ressqu l-ebda Nota ta' Sottomissjonijiet;

Rat l-atti kollha tar-Rikors;

Rat id-degriet tagħha tal-25 ta' Jannar, 2005, li bih ħalliet il-kawża għal-lum għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi b'din l-azzjoni r-rikorrent Busietta qiegħed jgħid li ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq meta, wara li

[1] Paġ. 15 tal-proċess
[2] Paġġ. 46 sa 52 tal-proċess
[3] Paġġ. 62-4 tal-proċess

saru proċeduri maħsuba fl-artikolu 541 tal-Kodiċi Kriminali mill-intervenuti fil-kawża dwar denunzja li huma kienu għamlu kontra r-rikorrent, l-istess rikorrent tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti Istruttorja mixli b'għadd ta' reati. Il-ħsara li r-rikorrent jgħid li ġarrab u li biha nkisirlu l-jedd tas-smigħ xieraq ġrat l-aktar minħabba l-fatt li, matul dawk il-proċeduri, ma kien qatt issejjaħ biex jidher fil-Qorti jew imqar ġie notifikat uffiċjalment b'dawk il-proċeduri. Iqis il-proċeduri meħudin kontra tiegħu fil-Qorti tal-Maġistrati bħala Qorti Istruttorja bħala konsegwenza diretta tal-proċedura ta' sfida li saret mingħajru u prova diretta tal-ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq;

Illi l-intimati laqgħu għal dan l-ilment billi qalu li d-degriet tal-Qorti tal-Maġistrati fuq l-isfida magħmula mill-aħwa Abela kien motivat fuq il-fatt li kien hemm, fil-fehma ta' dik il-Qorti, raġunijiet biżżejjed biex jittieħdu proċeduri kriminali kontra r-rikorrent. Minbarra dan, iżidu jgħidu li r-rikorrent kien jaf b'dawk il-proċeduri u b'inkjesta li kienet għaddejja b'riżultat tad-denunzja li kienu għamlu kontrih l-aħwa Abela. Għalkemm ma ġiex notifikat formalment, l-avukat tar-rikorrent kien mgħarraf u miżmum informat mill-uffiċjal prosekutur. L-intimati jgħidu wkoll li, fl-istadju ta' proċedura li dwaru jilmenta r-rikorrent, l-artikoli tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni dwar smigħ xieraq ma japplikawx;

Illi, biex wieħed jifhem il-qafas tal-ilment tar-rikorrent, jidher xieraq li jissemmew il-<u>fatti ewlenin li jsawru l-każ</u>. Bejn ir-rikorrent u l-intervenuti fil-kawża kien hemm żmien meta dawn kienu mqabbdin biex jagħmlu xogħlijiet ta' bini f'ġid ta' kumpannija mmexxija mir-rikorrent. L-affarijiet ma marrux tajjeb bejniethom u tnisslu kwestjonijiet – uħud minnhom għadhom missielta fil-qrati – dwar ħlasijiet dovuti u xogħol imwettaq. Kienet saret kitba privata biex tirregola l-appalt[4], dwar liema kitba l-partijiet kienu għamlu numru ta' kitbiet oħrajn biex jirregolaw ċerti aspetti tal-appalt u l-ħlas relattiv. F'Lulju tal-1999[5], l-intervenuti fil-kawża kienu talbu lill-Ispettur inkarigat mit-Taqsima tar-Rejati Ekonomiċi biex tistħarreġ u tmexxi kontra r-rikorrent

[4] Datata 25.9.1994, f'paġġ. 20-4 tal-atti tal-Isfida lill-Kummisarju
[5] Dok "A", f'paġ. 2 tal-Att tal-Isfida lill-Kummissarju

dwar allegati frodi mwettqa minnu fil-konfront tagħhom. Billi sa dak iż-żmien ma kinux għadhom inbdew proċeduri mill-Pulizija fuq l-imsemmija denunzja, l-intervenuti fil-kawża ressqu rikors kontra l-Kummissarju tal-Pulizija f'Ottubru tal-1999[6]. Il-Kummissarju tal-Pulizija ikkontesta t-talba tad-denunzjanti aħwa Abela u iġġustifika r-raġunijiet tiegħu għaliex ma deherlux li kellu jibda proċeduri kriminali kontra r-rikorrent Busietta[7]. Il-Qorti tal-Maġistrati kienet tat ordni lill-intimat (Kummissarju tal-Pulizija) fit-18 ta' April, 2002, biex jipproċedi kriminalment kontra r-rikorrent Busietta. Fis-27 ta' Ġunju, 2002[8], inħarġet taħrika ta' kawża tal-Pulizija kontra r-rikorrent b'sejħa biex jidher quddiem il-Qorti tal-Maġistrati ta' Malta bħala Qorti Istruttorja f'Settembru ta' dik l-istess sena u jwieġeb għall-akkużi hemm imsemmija, sewwasew dwar frodi kif denunzjati mill-intervenuti fil-kawża. Dan ir-Rikors tressaq fis-6 ta' Ottubru, 2003;

Illi bħala konsiderazzjonijiet ta' dritt marbutin mal-każ preżenti jixraq li jingħad minnufih li r-rikorrent jorbot l-ilment tiegħu man-nuqqas ta' notifika formali lilu fil-proċeduri tal-Isfida u għalhekk, in-nuqqas tas-sehem tiegħu fihom. Għalhekk, il-mistoqsija li trid tintwieġeb hija jekk ir-rikorrent ġarrabx tassew jew jistax jitqies li ġarrab ksur tal-jedd tiegħu għal smigħ xieraq għar-raġuni li hu ma kienx parti fil-proċeduri tal-Isfida li wasslu biex jinħareġ l-ordni biex il-Kummissarju intimat jibda proċeduri kriminali kontra tiegħu;

Illi huwa ovvju li l-ilment dwar ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq jirrifletti fuq il-proċeduri kriminali attwali li r-rikorrent għaddej minnhom, għaliex fil-proċeduri tal-Isfida, r-rikorrent la kien parti u lanqas ittieħed xi provvediment, sanzjoni jew piena kontrih. Kemm hu hekk, ir-rikorrent m'huwiex qiegħed jitlob rimedju għat-tħassir tal-proċeduri li ma kienx ingħata sehem fihom, imma tal-proċeduri li għaddej minnhom bħalissa bħala riżultat ta' l-ordni mogħti fil-proċeduri tal-Isfida lill-Kummissarju. Fi kliem ieħor, ir-rikorrent qiegħed jgħid li, bin-nuqqas ta' notifika lilu u bin-

[6] Paġ. 1 tal-atti tal-Isfida
[7] Tweġiba tat-22.1.2002, f'paġ. 114 tal-atti tal-Isfida
[8] Dok "AB1", f'paġ. 38 tal-proċess

nuqqas ta' sehem tiegħu f'dik il-proċedura, il-jedd tiegħu ta' smigħ xieraq ittebba' b'mod li sejjer jolqot il-proċeduri penali li eventwalment tressqu kontrih u li bħalissa jinsab għaddej minnhom;

Illi mill-provi mressqin fl-atti ta' din il-kawża jirriżulta li, tassew, ir-rikorrent ma ġiex notifikat bl-atti tar-rikors tal-Isfida mressaq mill-aħwa Abela[9]. Lanqas ġie notifikat mill-Qorti tal-Maġistrati jew issejjaħ b'xhud mill-Pulizija[10]. Kien mgħarraf l-avukat li kien jidher għalih fi ħwejjeġ kriminali[11], u f'xi wħud mid-drabi meta ssejjaħ ir-rikors, l-istess avukat kien imsejjaħ ukoll biex jidher quddiem il-Qorti. Hemm xhieda li tgħid[12] li r-rikorrent kien ġie mgħarraf bil-proċedura mill-avukat tiegħu stess. Avukat ieħor li kien jieħu ħsieb l-interessi tar-rikorrent fi proċeduri ċivili ssejjaħ u ta x-xhieda tiegħu dwar il-kwestjonijiet[13]. Ir-rikorrent innifsu kien intalab ikellem lill-uffiċjal prosekutur u kien irrilaxxa wkoll dikjarazzjoni maħlufa (affidavit) dwar il-kwestjoni. Jirriżulta wkoll li l-intimat f'dik il-proċedura (li huwa wkoll intimat f'din il-kawża) kien ikkontesta t-talba tar-rikors tal-aħwa Abela billi seħaq li kellu raġuni tajba għaliex ma jmexxix kontra Busietta[14];

Illi l-kwestjoni dwar <u>il-limiti tas-sindakabilita' tal-qrati ta' indoli kostituzzjonali fuq l-imġiba ta' qrati oħrajn</u> f'ilmenti dwar nuqqas ta' smigħ xieraq m'hijiex waħda ġdida u jeżistu prinċipji stabiliti msawrin ukoll mill-prattika u deċizjonijiet tal-Qorti Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem. Ewlenija fosthom hemm ir-regola li kemm il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u kif ukoll il-Qorti Kostituzzjonali m'humiex miżmuma milli jiddeċiedu, meta jkun il-każ, li xi Qorti oħra tkun mixlija li kisret xi wieħed mill-jeddijiet fondamentali tal-bniedem, imqar jekk dik il-Qorti l-oħra tkun il-Qorti Kostituzzjonali stess[15];

---

[9] Xhieda tal-Avukat David Camilleri 20.1.2004, f'paġ. 33 tal-proċess
[10] Xhieda tas-Suprintendent Farruġia Mamo 20.1.2004, f'paġ. 30 tal-proċess
[11] *Ibid.*
[12] Xhieda ta' Dr. Frank Cassar 20.1.2004, f'paġ. 24 tal-proċess
[13] Dr. Anthony Ellul fit-12.9.2000, f'paġġ. 86 sa 94 tal-atti tal-Isfida; u 20.1.2004 , f'paġġ. 17-9 tal-proċess
[14] Ara, f'dan is-sens, ix-xhieda ta' Dr. Ellul, 20.1.2004, f'paġ. 20 tal-proċess
[15] Kost. **6.4.1995** fil-kawża fl-ismijiet ***Cuschieri vs Onor. Prim Ministru et*** (Kollez. Vol: **LXXIX.i.74**)

Illi din is-setgħa wiesgħa hija, madankollu, limitata fis-sens li l-Qrati ta' ġurisdizzjoni kostituzzjonali m'għandhomx iqisu jekk il-Qrati mixlija bi ksur ta' jedd ta' smigħ xieraq ikkommettewx żball ta' liġi jew ta' fatt fid-deċiżjonijiet tagħhom[16]. Hija setgħa limitata biex tqis jekk il-proċediment li minnu tressaq ilment ta' nuqqas ta' smigħ xieraq kienx tassew wieħed imparzjali u "skond il-liġi"[17];

Illi f'dan l-istadju l-Qorti jidhrilha li għandha tiċċita fehma ċara murija mill-Qorti Kostituzzjonali f'kawża li tressqet quddiemha, u li tagħti ħjiel tal-parametri safejn din il-Qorti tista' tibqa' sejra biex tistħarreġ allegat ksur ta' dritt fondamentali mwettaq minn Qorti oħra. Ingħad hekk:

"*Allaħares kellu jiġi ammess il-prinċipju illi r-rimedju għal meta, per eżempju Qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali, tifhem ħażin il-liġi u tapplika u tinterpreta dispożizzjoni tal-Kodiċi Kriminali jew ta' xi liġi penali oħra b'riżultat ta' liema dak li jkun jinstab ħati, allura awtomatikament jitwieled id-dritt kostituzzjonali ta' rimedju minħabba nuqqas ta' smigħ xieraq. Dan ikun jammonta għal interpretazzjoni kompletament novella pero' li qatt ma ġiet aċċettata anqas fi Strasbourg ta' x'verament ifisser id-dritt ta' smigħ xieraq. ..... Ċertament, kemm il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kif ukoll il-Qorti Kostituzzjonali m'humiex preklużi milli jiddeċiedu, meta jkun il-każ, illi xi Qorti oħra tkun illediet xi wieħed mid-drittijiet fondamentali tal-individwu - deċiżjonijiet li bħalhom ittieħdu diversi drabi kemm f'dak li jirrigwarda per eżempju liberta' provviżorja kif ukoll f'dak li jirrigwarda smigħ xieraq fi żmien raġonevoli, fost każijiet oħra. Pero', altru d-dover tal-Qorti Kostituzzjonali jew tal-Prim'Awla bħala Qorti ta' ġurisdizzjoni kostituzzjonali oriġinali li jinvestu ċerti ilmenti kostituzzjonali dwar allegati vjolazzjoni(jiet) minn Qrati oħra, u altru dak li qed jippretendi l-appellant u li ċjoe' jidħol fid-dettal f'dik li hija applikazzjoni ta' liġi li ma hemmx kwestjoni dwar jekk teżistix jew u sa l-estremita' jekk dik il-liġi partikolari kinitx*

[16] P.A. Kost. RCP **2.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Domenico Savio Spiteri vs Avukat Ġenerali et***
[17] P.A. Kost. VDG **28.12.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Fatiha Khallouf vs Il-Kummissarju tal-Pulizija et***

applikabbli għall-każ kriminali pendenti quddiem dik il-Qorti"[18];

Illi dawn ir-riflessjonijiet huma ta' siwi mhux traskurabbli fil-każ li għandha quddiemha llum;

Illi l-Qorti sejra issa tqis l-aspetti ta' dritt fil-mertu dwar l-ilmenti tar-rikorrent. Meta wieħed jiġi biex jifhem kif japplika l-artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni, iridu tabilfors jitqiesu l-fatturi proċesswali partikolari tal-każ, b'mod illi biex wieħed jiddetermina jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq, wieħed irid iqis il-proċess kollu kemm hu, magħduda magħhom l-imġiba tal-Qorti li tkun u kif ukoll ta' kif l-interessi tal-persuna mixlija kienu mressqa u mħarsin mill-istess qorti[19]. Wieħed ma jistax u m'għandux jiffoka fuq biċċa biss mill-proċess sħiħ ġudizzjarju biex minnu, jekk isib xi nuqqas jew għelt, jasal għall-konklużjoni li tabilfors seħħ ksur tal-jedd tas-smigħ xieraq[20]. B'mod partikolari, jekk fi stadju qabel ma nbeda l-proċediment kriminali, persuna suspettata saritilha interrogazzjoni u dan mingħajr ma kienet mgħejjuna minn avukat u minkejja li kienet għadha taħt l-eta', dan il-fatt waħdu ma tqiesx li kiser il-jedd ta' dik il-persuna għal smigħ xieraq, **meta ittieħed qies tal-proċess kollu meħud fil-konfront tagħha**[21], ukoll jekk fihom infushom dawk iż-żewġ ċirkostanzi normalment jitqiesu li jiksru l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni[22];

Illi dan qiegħed jingħad għaliex, fil-każ li għandha quddiemha l-Qorti, jidħlu żewġ elementi ta' siwi fl-istħarriġ li għandu jsir dwar l-ilment tar-rikorrent. L-ewwel element huwa jekk jistax jingħad li l-ħarsien tal-jedd ta' smigħ xieraq japplika għall-proċedura maħsuba fl-artikolu 541 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta. It-tieni element huwa jekk, f'każ li tali jedd japplika, jistax jitqies li seħħ ksur

[18] Kost **9.10.2001** fil-kawża fl-ismijiet ***Victor Micallef vs Avukat Ġenerali et***

[19] Ara Kost. **4.8.1999** fil-kawża fl-ismijiet ***Fenech vs Avukat Ġenerali*** (Kollez. Vol: **LXXXIII.i.213**)

[20] Kost. **18.8.1998** fil-kawża fl-ismijiet ***Pulliċino vs Onor. Prim Ministru et*** (Kollez. Vol: **LXXXII.i.158,** a fol. **225**)

[21] Kost. **29.11.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Victor Lanzon et noe et vs Kummissarju tal-Pulizija***

[22] ECHR **6.6.2000** fil-kawża ***Averill vs U.K.*** (Applik. Nru. 36408/97) par. 43-5; u ECHR **6.6.2000** fil-kawża ***Magee vs U.K.*** (Applik. Nru. 28135/95) par. 41-4 (kawżi dwar l-inferenza negattiva mis-skiet tal-imputat)

irrimedjabbli li jtebba' l-proċess kollu kriminali li jista' jsegwi ordni mogħti taħt l-istess artikolu, iżjed u iżjed meta – *ex admissis* u skond ma jintalab f'wieħed mir-rimedji invokati mir-rikorrent – il-proċeduri kriminali meħuda kontra r-rikorrent għadhom ma ntemmux u jinsabu weqfin, x'aktarx jistennew l-għeluq ta' din il-kawża;

Illi l-Qorti hija tal-fehma li t-tweġiba għaż-żewġ elementi hija fin-negattiv;

Illi dwar l-ewwel element, jibda biex jingħad li fil-proċeduri tal-Isfida taħt l-artikolu 541 tal-Kodiċi Kriminali, il-Qorti ma tistħarriġx il-ħtija jew l-innoċenza tal-persuna li dwarha jsir ir-rapport, id-denunzja jew il-kwerela. F'dik il-proċedura, huma tnejn il-partijiet: il-parti rikorrenti li tkun ħassitha aggravata għaliex il-Pulizija ma tkunx ħadet passi kontra l-persuna kwerelata jew rapportata, u l-Kummissarju tal-Pulizija, in rappreżentanza tal-Korp tal-Pulizija, li jkun qiegħed jiġi sfidat biex jibda l-proċeduri kontra l-persuna kwerelata jew rapportata. Dik l-isfida tissarraf f'ordni tal-Qorti li tkun qieset jekk ir-rapport, il-kwerela jew id-denunzja jkollhomx ix-xamma ta' verita' jew possibilita' li bis-saħħa tagħha jistgħu jittieħdu proċeduri kriminali kontra l-persuna hekk rapportata, denunzjata jew kwerelata. L-ordni tista' tkun kemm favur it-talba u kif ukoll biex tiċħadha, u l-liġi ssemmi wkoll proċedura kif ordni bħal dak jista' jiġi appellat[23]. Fl-għoti ta' ordni mill-Qorti taħt l-imsemmi artikolu, ma jsir l-ebda apprezzament dwar il-ħtija jew l-innoċenza tal-persuna kwerelata, denunzjata jew rapportata: l-ordni jkun biss biex il-Pulizija tmexxi skond ir-rapport, denunzja jew il-kwerela li tkun saritilha. Anqas u anqas ikun sar xi ġudizzju dwar il-ħtija jew l-innoċenza tal-parti kwerelata, denunzjata jew rapportata;

Illi l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta jagħmilha ċara li l-jedd ta' smigħ xieraq fil-qafas ta' proċeduri kriminali jiddependi minn (a) akkuża li (b) tkun qegħda tinstama' minn Qorti indipendenti u imparzjali mwaqqfa b'liġi. Dan l-artikolu ġie mfisser mill-Qrati tagħna bħala li japplika biss

[23] Art. 541(3) tal-Kap 9

fejn ikun inbeda proċediment quddiem qorti li, fl-għeluq ta' dak il-proċediment, tista' tasal biex tagħti deċiżjoni li tiddetermina l-ħtija jew in-nuqqas ta' ħtija tal-persuna akkużata. Għalhekk, tqies li d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni la jgħoddu dwar proċeduri quddiem il-Qorti Kriminali bħala Qorti Inkwirenti[24] u lanqas għal proċeduri quddiem il-Qorti Kriminali bħala Qorti Istruttorja[25]. Wisq anqas, għalhekk, jista' jidher li jista' jseħħ ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq għall-finijiet tal-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni waqt proċeduri meħuda taħt l-artikolu 541 tal-Kodiċi Kriminali;

Illi dwar l-applikabilita' tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, huwa miżmum li dak l-artikolu japplika biss "*when the applicant is charged with an offence; it does not extend to cases in which he brings a private prosecution in the enforcement of the criminal law*"[26]. Għall-finijiet tal-Konvenzjoni, il-kelma "akkuża" għandha tifsira awtonoma[27] fis-sens "sostantiv" tagħha u mhux biss fit-tifsira formali[28]. Fi kliem ieħor, ingħad li tkun ħarġet akkuża meta "*the official notification (is) given to an individual by the competent authority of an allegation that he has committed a criminal offence or some other act which carries the implication of such an allegation and which likewise substantially affects the situation of the suspect*"[29]. Meta din it-tifsira titqabbel ma' x'ġara fil-każ preżenti, wieħed minnufih jasal biex jifhem għaliex ksur tal-artikolu 6 tal-Konvenzjoni bl-ebda mod ma jista' jissemma mir-rikorrent fl-istadju ta' dawk il-proċeduri tal-Isfida li minnhom qiegħed jilmenta;

Illi wkoll jekk wieħed kellu jqis il-garanzija minima mogħtija fl-artikolu 6(3)(a) tal-Konvenzjoni, hawnhekk ukoll isib li l-jedd li l-persuna tiġi mgħarrfa minnufih, f'ilsien li tifhem u fid-dettal, in-natura u r-raġuni tal-akkuża, tiddependi minn stadju fejn l-akkuża (kif imfissra hawn

---

[24] P.A. (Kost.) **17.1.2002** fil-kawża fl-ismijiet ***Karl Heinrich Muscat vs l-Avukat Ġenerali et***

[25] Kost. **16.10.2002** fil-kawża fl-ismijiet ***Anthony Żarb et vs Ministru tal-Ġustizzja et***

[26] Harris, O'Boyle & Warbrick Law of the European Convention on Human Rights (1995), paġ. 166

[27] ECHR **8.6.1976** fil-kawża ***Engel et vs The Netherlands*** (Applik. Nru. 5100/71), par. 81-2

[28] ECHR **27.2.1980** fil-kawża ***Deweer vs Belġju*** (Applik. Nru. 6903/75), par 42-6

[29] ECHR **10.12.1982** fil-kawża ***Corigliano vs Italja*** (Applik. Nru. 8304/78), par 34

fuq) tkun diġa' nħarġet kontriha[30]. Qabel dak l-istadju, dik il-garanzija ma jkunx għad għandha sens u skop;

Illi, b'żieda ma' dan, anke kieku kellu jitqies li l-Qorti tal-Maġistrati wettqet xi żball li ma ordnatx in-notifika lir-rikorrent jew id-dħul tiegħu fil-proċedura tal-Isfida, ma jistax jingħad li b'daqshekk huwa se' jkun ġarrab xi preġudizzju jew ħsara irrimedjabbli bil-fatt li tressqu akkużi fil-konfront tiegħu u bħalissa jinsab għaddej minn proċedura biex jitqies jew le jekk huwa jaħtix tal-imsemmija akkużi. Ingħad li mhux kull żball proċedurali fi proċeduri kriminali jġib bħala konsegwenza li ma kienx hemm smigħ xieraq. Biex wieħed jasal għal konklużjoni bħal din, żball bħal dak irid ikun tali li qiegħed lill-akkużat fi żvantaġġ b'mod li ma setax jiddefendi lilu nnifsu kif imiss u kif ukoll li żball bħal dak ikun "inċida b'mod sostanzjali biex l-akkużat ikun instab ħati"[31];

Illi, dwar it-tieni element, bilkemm għandu għalfejn jingħad li fil-konfront tar-rikorrent ma ngħatat l-ebda sentenza dwar il-ħtija jew nuqqas ta' ħtija tiegħu skond l-akkużi miġjuba kontrih. Ma ssemma xejn, tul it-trattazzjoni ta' dan il-każ, li l-proċeduri kif issa istitwiti jew pendenti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati kontra r-rikorrent jnaqqsu b'xi mod il-jeddijiet tar-rikorrenti biex jingħata smigħ xieraq. Ma ntwera bl-ebda mod – ħlief fuq livell astratt u għal kollox tejoretiku fir-Rikors u fin-Nota ta' Sottomissjonijiet (li huma replika ta' xulxin) – li dawk il-proċeduri qegħdin attwalment jiksru tali jedd jew huma milquta minn xi kundizzjoni irriversibbli u irrimedjabbli maħluqa mill-proċedura tal-Isfida;

Illi, jidher għalhekk li l-azzjoni mressqa mir-rikorrent, fid-dawl tal-istadju mhux mitmum tal-proċeduri kriminali mressqin kontrih, hija waħda li ma saritx f'waqtha (intempestiva)[32]. Ukoll taħt il-kejl li l-jedd ta' smigħ xieraq **jista'** (dejjem mingħajr ma jintesa li l-artikolu 6 jirrikjedi l-prova tal-"preġudizzju attwali") b'xi mod jiġi miksur minħabba l-fatt li r-rikorrenti ma ġiex notifikat bil-proċeduri

[30] ECHR **19.12.1989** fil-kawża ***Brozicek vs Italja*** (Applik. Nru. 10964/84), par. 41
[31] Kost. **27.6.2003** fil-kawża fl-ismijiet ***Francis Theuma vs Avukat Ġenerali***
[32] Ara Kost. **29.11.2004** fil-kawża fl-ismijiet ***Lanzon et vs Kummissarju tal-Pulizija***, *supra*

tal-Isfida, ma ntwera bl-ebda mod li l-proċeduri kriminali pendenti kontrih jagħtu 'l wieħed x'jitħasseb li r-rikorrent mhux sejjer ikollu smigħ regolari xieraq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati;

Illi b'riferenza għall-każijiet imsemmija mir-rikorrent kemm fir-Rikors promotur u kif ukoll fin-Nota ta' Sottomissjonijiet tiegħu, il-Qorti ssib li dawn ma jaqgħux sewwasew fiċ-ċirkostanzi tal-każ preżenti. Bosta mir-riferenzi kienu jirrigwardaw każijiet fejn il-proċedura impunjata kienet dik finali jew kienet tant determinanti għall-eżitu aħħari li ħassret kull possibilita' ta' smigħ xieraq għall-applikant. Iżda r-rikorrenti ma seħħlux, fil-fehma meqjusa ta' din il-Qorti, juri kif, fil-każ tiegħu, il-ħsara li jgħid li ġarrab bin-nuqqas ta' sehem tiegħu fil-proċedura tal-Isfida tista' tintwera li hija ħsara irrimedjabbli għall-jedd tiegħu ta' smigħ xieraq;

Illi din il-Qorti tasal biex tqis bħala kontradittorja t-talba tar-rikorrenti biex, fost ir-rimedji minnu mitluba, din il-Qorti tordna t-twaqqif ta' kull proċedura kriminali pendenti kontra tiegħu. Dan jingħad għaliex huma sewwasew dawk il-proċeduri, meħudin fil-qies u b'ħarsien tan-normi proċedurali stabiliti, li għandhom jiggarantixxu l-ħarsien tal-jedd tar-rikorrenti għal smigħ xieraq minn Qorti indipendenti u imparzjali. Huwa dejjem fis-setgħa u l-kontroll tar-rikorrent u ta' min qiegħed jidher għalih li jgħasses dwar l-imġiba tal-Qorti kompetenti u li juża kull rimedju miftuħ għalih biex jiżgura li, fil-waqt xieraq u fil-limiti mogħtija lilu mil-liġi, ma jsir xejn li jista' jidher li ċaħħdu minn smigħ xieraq dwar l-akkużi miġjuba kontrih;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qegħda tiddeċiedi billi:

Tiddikjara li ma jirriżultax li seħħ fil-konfront tiegħu xi ksur tal-jedd ta' smigħ xieraq kemm taħt l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u kif ukoll taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni, u li l-azzjoni mressqa mir-rikorrent saret qabel waqtha; u

Tiċħad, għalhekk, it-talbiet l-oħrajn kollha tar-rikorrenti, **bl-ispejjeż** kollha tal-kawża kontra l-istess rikorrenti.

Moqrija

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------